

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

_____. _____. 20 ____ № _____
На № _____ від _____. _____. 20 ____

Кабінет Міністрів України

Міністерство юстиції України

ПОДАННЯ

про усунення порушень прав засуджених та ув'язнених осіб на захист від катування, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 1 та 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено грубі порушення прав людини на захист від катувань, інших жорстоких, нелюдських та таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання в державній установі «Закарпатська установа виконання покарань №9».

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№14742.2/22/39.1 від 23.12.2022
КЕП: Лубінець Д. В. 23.12.2022 18:47
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання.

Статтею 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнано в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Частиною 3 статті 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» визначено, що тримання осіб, взятих під варту, відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поведження з ув'язненими.

Згідно з положеннями частини 3 статті 50 Кримінального кодексу України покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Частиною 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України серед основних прав засуджених визначено право на гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності; засуджені не повинні підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їх гідність, поведженню.

З'ясовано, що Міністерством юстиції України як центральним органом виконавчої влади не лише не здійснюється контроль за реальним усуненням виявлених попередніми відвідуваннями НППМ місця несвободи порушень та недоліків, виконанням наданих пропозицій та рекомендацій Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань запобігання катуванням та жорстокому поведженню з утримуваними у місцях несвободи, але і допущення повторення та виявлення нових порушень прав людини у діяльності державної установи «Закарпатська установа виконання покарань №9».

Під час здійснення 29 та 30 листопада 2022 року планового відвідування державної установи «Закарпатська установа виконання покарань №9» як місця несвободи для виконання функцій національного превентивного механізму встановлено, що незважаючи на рекомендації, надані під час проведення попереднього відвідування, в установі порушуються вимоги статті 115 Кримінально-виконавчого кодексу України, статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення», рекомендацій, викладених у правилі 13 Мінімальних стандартних правил та пункті 18.1 в частині дотримання норми площі в камері для однієї, взятої під варту особи, яка в окремих камерах менша 4 м² для засуджених та 2,5 м² для ув'язнених осіб.

Зокрема, на момент відвідування в камері № 3, утримувалось 11 осіб та встановлено 14 ліжок. Згідно наданого Акту вимірювання житлової площі приміщень площа камери без санвузла становить 25,74 м² та розрахована на

тримання 10 осіб. Фактична норма площі на одного ув'язненого на день візиту складала 2,34 м².

В камері № 8 – утримувалось 14 осіб. Згідно наданого Акту вимірювання житлової площі приміщень площа камери без санвузла становить 25,92 м² та розрахована на тримання 10 осіб. Фактична норма площі на одного ув'язненого на день візиту складала 1,85 м².

В камері № 11 – утримувалось 13 осіб. Згідно наданого Акту вимірювання житлової площі приміщень площа камери без санвузла становить 25,95 м² та розрахована на тримання 10 осіб. Фактична норма площі на одного ув'язненого на день візиту складала 1,99 м².

Аналогічні порушення також виявлені в камерах №№ 4, 7, 9, 12, 14, 15, 32, 33, 34, 38, 39, 43, 44, 45, 46, 48, 66, 67, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 82, 90, 93.

Під час вивчення камерних карт утримуваних осіб встановлено, що в супереч вимог статті 92 Кримінально-виконавчого Кодексу, абзаців сьомого та одинадцятого частини другої статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення», особи, які вперше притягнуті до кримінальної відповідальності, тримаються разом з особами, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності; особи, які раніше відбували покарання в місцях позбавлення волі, тримаються разом з особами, які не перебували в місцях позбавлення волі, іноземці разом з громадянами України, що може призвести до конфліктів серед утримуваних осіб, спричинення ними самоушкоджень та вчинення злочинів під час їх утримання в установі. Зокрема:

в камері № 20 – іноземний громадянин утримувався разом із 5 громадянами України.

в камері № 2 – утримувався вперше притягнутий до кримінальної відповідальності [REDACTED] разом із [REDACTED] який раніше відбував покарання в місцях позбавлення волі;

в камері № 12 – утримувався вперше притягнутий до кримінальної відповідальності [REDACTED] разом із [REDACTED] який раніше притягувався до кримінальної відповідальності.

Аналогічні порушення також встановлено в камерах №№ 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 14, 17, 18, 24, 32, 33, 38, 39, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 65, 69, 75, 76, 78, 82, 83, 90, 91, 93.

В порушення вимог пункту 3.2 Положення про організацію лазне-праального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах затвердженого наказом Міністерства юстиції України № 849/5 від 08.06.2021, засуджені (взяті під варту) особи жіночої статі приймають душ один раз на тиждень, що підтверджується графіком санітарної обробки ув'язнених (засуджених) в державній установі «Закарпатська установа виконання покарань №9» на листопад 2022 року.

В установі на день моніторингового візиту утримувалось 7 іноземців (громадяни Туреччини, російської федерації, Боснії та Герцоговини), які не володіють українською мовою.

В порушення вимог пункту 14 Глави 2 Розділу II Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5, в установі відсутні примірники Правил поведінки ув'язнених і засуджених у слідчих ізоляторах на одній з офіційних мов Організації Об'єднаних Націй, якою володіють зазначені особи (англійська, арабська, іспанська, китайська, російська, французька), в результаті чого іноземці з ними не були ознайомлені.

В порушення пунктів 1.2 та 3.6 розділу V Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, будівлі установи не дообладнані системами протипожежного захисту та первинними засобами пожежогасіння.

Наведені порушення у разі невжиття заходів до їх негайного усунення можуть призвести до дискредитації держави Україна серед країн – членів Організації Об'єднаних Націй, беручи до уваги зобов'язання кожної з таких держав згідно зі статтею 55 Статуту ООН сприяти загальній повазі та додержанню прав людини й основних свобод.

З огляду на викладене, стійкий характер та чисельність порушень прав людини, а також приймаючи до уваги те, що:

- згідно з п.п. 2, 9 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» до основних завдань Кабінету Міністрів України належить вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, здійснення контролю за діяльністю міністерств, інших органів виконавчої влади;

- відповідно до п.п. 2⁷ п. 3, п.п. 95-6 п. 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб, забезпечує контроль за дотриманням правопорядку та забезпеченням безпеки в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах,

на підставі ст.ст. 13, 15, 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» -

ВИМАГАЮ:

Кабінету Міністрів України невідкладно вжити заходів контролю за станом організації виконання Міністерством юстиції України функцій контролю за дотриманням правопорядку в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах та забезпеченням безпеки в них, за результатами вжити вичерпних заходів реагування на порушення прав людини, притягнення винних службових осіб до відповідальності.

Міністерству юстиції України вжити вичерпних заходів до негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності державної установи «Закарпатська установа виконання покарань №9», причин та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

Забезпечити безумовне виконання законодавчих вимог щодо роздільного тримання ув'язнених та засуджених та дотримання установленої норми площі камерних приміщень з розрахунку на одного ув'язненого з метою забезпечення їх життя та здоров'я, честі та гідності в умовах несвободи.

Організувати та провести перевірку стану організаційної діяльності державної установи «Закарпатська установа виконання покарань №9», Західного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції, причин неналежного функціонування, що потягли порушення прав людини за результатами якої вжити вичерпних заходів реагування, вирішити питання відповідальності винних осіб.

Про результати розгляду цього акту реагування у місячний строк повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, додавши на підтвердження інформацію, копії документів про вжиті заходи.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

вик. Олександр Сіряков,
Сергій Коноплястий
044-298-70-73

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№14742.2/22/39.1 від 23.12.2022
КЕП: Лубінець Д. В. 23.12.2022 18:47
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300